

## PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Portugalia. — Hyszpania. — Anglia. — Francya. — Niemce. — Prusy. — Turcya. — Wiadomości handlowe.

## Monarchya Austryacka.

### Rzecz urzędowa.

**Wiedeń, 9. września.** Dnia 7. września wyszedł w c. k. nadwornój i rządowej drukarni w Wiedniu i został rozesłany LVI. zeszyt powszechnego dziennika rządowego ustaw państwa, a mianowicie tak w pojedynczem niemieckim, jakoteż we wszystkich *dziewięciu podwójnych wydaniach*:

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 202. Dekret ministryum finansów z d. 1. września 1851 względem otwarcia pożyczki dla c. k. austryackich finansów.

Nr. 203. Dekret ministryum finansów z d. 1. września 1851, którym się tymczasowo znosi dane austryackim wierzycielom państwa pozwolenie pobierania 5% w monecie srebrnej uprowizyonowanych obligacyi długu państwa za zapadłe prowizye lub kapitały i rozporządza się umarzanie tych obligacyi przez fundusz umarzający.

Następnie będzie d. 10. września r. 1851 wydany i rozesłany LVII. zeszyt powszechnego dziennika rządowego ustaw państwa, a mianowicie tak w pojedynczem niemieckim, jakoteż we wszystkich *dziewięciu podwójnych wydaniach*.

Zeszyt ten zawiera pod:

Nr. 204. Dekret ministryum finansów z d. 22. sierpnia 1851 o użyciu adnotacyi 2. i 3. do 45. pozycyi taryfy w ustawie prowiz. z d. 9. lut. i 2. sierpnia 1850.

Nr. 205. Rozporządzenie ces. z d. 28. sierpnia 1851, którem wydano objaśnienie o używaniu się mających legalnych postanowieniach przy powtórnem wytoczeniu indagacyi kryminalnych wykonanych podług kodeksu karnego z r. 1803.

Nr. 206. Dekret ministryum finansów z d. 2. września r. 1851, którym ogłoszono postępowanie z wylosowanemi d. 1. września 1851 w seryi 167 obligacyami nadwornój izby.

Nr. 207. Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i finansów z d. 4. września 1851, którem w dodatku do N. 6. najwyż. patentu z d. 11. kwietnia 1851 (zeszyt 83. dzien. rząd. ustaw państwa) ogłoszono bliższe postanowienia o umarzaniu kapitałów indemnizacyjnych wynikających z uwolnienia od ciężarów gruntowych.

## Sprawy krajowe.

### Czynności

#### Lwowskiój izby handlowej i przemysłowej.

XIX. *posiedzenie zwyczajne dnia 10go czerwca 1851 roku pod przewodnictwem prezesa p. Floryana H. Singer.*

1) Prezydujący uwiadamia izbę, że tutejszy obywatel i majster slusarski Henryk Arend ofiarowaae mu wsparcie 300 złr. m. k. w celu zwiedzenia Londyńskiej wystawy przemysłowej przyjął, i tę podróż z końcem czerwca przedsięwziąć zamysła; niemniej ze August Schumann przeznaczony mu wsparcie z kasy odebrał i do Londynu już odjechał, nakoniec, że dla mechanika Antoniego Kuschée przeznaczone wsparcie w kwocie 121 złr. 29 kr. m. k., przez datek wiceprezesa p. Karola Pietzcha na rzecz jego uczyniony o 50 złr. m. k. pomnożony i temuż na ręce tutaj mieszkającego ojca jego doręczone zostało. Izba bierze to doniesienie do wiadomości.

2) Wysokie c. k. Prezydium rządów krajowych za porozumieniem się z centralną władzą stanu obłożenia uwiadamia, że niepodlega żadnej trudności, ażeby izba potrzebne przygotowania do zamyślonej wystawy rękodzielnictwa stolicy poczyniła i stosowne odezwy do przemysłowych wydała, następnie uwiadamia wysokie c. k. Prezydium izbę, że przełożony k. magistratu p. kawaler de Höpflinger, jako też i przełożony c. k. starostwa grodzkiego wezwanie otrzymali, aby wyznaczonych do tego członków komisji radą i czynem wspierali. — Prezydium Izby wezwało wszystkich członków tutejszych gremiów, cechów i korporacyi, tudzież przedsiębiorców fabryk z stolicy i kraju, nakoniec wszystkie osoby, które wolne niececho-

we gałęzie przemysłu wykonują, aby ze swojemi wyrobami w wystawie udział mieć zechcieli.

Izba bierze to doniesienie do wiadomości.

3) Wysokie c. k. Prezydium rządów krajowych udziela Izbie jeden egzemplarz protokołu dtdo Wiednia dnia 10go lipca 1847 dotyczący się zawartych układów między c. k. austryackim i c. k. rosyjskim rządem dla wspólnych stosunków handlowych.

4) Zważywszy, iż porozumienie się pisemne z sąsiadnemi izbami często niezbędnem się staje, ażeby ceny targowe i tych stosunki w interesie handlu miejscowego z pierwszego niezawodnego źródła otrzymać, zrobiło Prezydium Izby podanie do c. k. ministryum handlu z tą prozbą, ażeby na wypadek, gdyby poprzedniczemu żądaniu izby względem rozszerzenia uwolnienia od opłaty pocztowej w miarę życzenia zadość nieuczyniło, przynajmniej korespondencye izb między sobą od opłaty pocztowej uwolnione zostały. Dla uzasadnienia tego żądania, powołała się izba handlowa i przemysłowa na szczegółowy wypadek, względem udzielenia wiadomości o rezultatach Ołomunieckich targów na woły przez tamtejszą izbę i wykazała ważność sprawozdań targowych dla naszego handlu wołami.

Izba potwierdza to podanie.

5) C. k. Prezydium rządów krajowych oznajmia, że c. k. ministryum handlu za porozumieniem się z c. k. ministryum finansów wydało rozporządzenie, podług którego kasy izb handlowo-przemysłowych w duchu N. T. 756 prowizorycznej ustawy z dnia 9. lutego i 2. sierpnia 1850 uważane być mają za kasy publiczne i że przeto kwity na pobierane przez te kasy od skarbu państwa przedpłaty do zwrócenia przeznaczone jako kwity kasowe w duchu ustawy prowizorycznej z dnia 9. lutego i 2. sierpnia 1850 od opłaty stęplowej są uwolnione.

To rozporządzenie bierze Izba do wiadomości.

6) *Referent radzca Izby p. Werner.*

Wysokie c. k. Prezydium rządów krajowych oznajmia, że wysokie c. k. ministryum handlu przedłożony w skutek uchwały z posiedzenia na dniu 29go kwietnia budżet Izby na czas od 1go października 1850 do ostatniego listopada 1850 wynoszący kwotę 1720 złr. m. k. potwierdził raczyło.

Referent jako zawiadowca kasy robi sprawozdanie z gotowizny i stanu kasy aż do dnia dzisiejszego.

Sprawozdanie stanu kasy bierze się do wiadomości.

7) *Referent radzca Izby p. Breuer.*

Lwowski kr. magistrat uwiadamia, że pan G. B. Lewiński urząd honorowy przełożonego kupieckiego złożył i że rozpisanie wyboru nowego uskutecznione zostało.

Referent oznajmia, że dnia 31. maja 1851 na posiedzeniu gremialnem pan Wincenty Kirschner na pierwszego, a pan Jan Klein na drugiego przełożonego tutejszego gremium kupieckiego wybrani zostali, następnie ze zgromadzenie na tem posiedzeniu także ośmiu reprezentantów wybrało, którzy pod przewodnictwem gremialnych przełożonych ściślejszy wydział stanowią i sprawy gremialne, kolegialnie załatwiać mają. Czas urzędowania przełożonych ograniczony został na lat 3, jeżeli tymczasem nowe gremialne ustawy nienastąpią.

Referent robi uwagę, że kwestya czyli żydowski stan kupiecki do czynnego wyboru przełożonych gremialnych przypuszczony być ma, przeciwnie rozstrzygnięta została, ponieważ lwowskie gremium kupieckie jest gremium miejskie, a Żydzi prawa miejskiego miasta Lwowa jeszcze nie posiadają, następnie ponieważ na mocy dekretu nadwornego z roku 1829 od wcielenia do gremium kupieckiego wyłączeni zostali. P. Goldbaum protestuje na podstawie wyrzeczonego ustawą konstytucyjną równouprawnienia narodowości i wyznań, przeciwko uczynionym wyborom przełożonych, w których żydowski stan kupiecki udziału nie miał, i robi uwagę że Żydzi podali protestacyę przeciw tym wyborom do wysokiego c. k. rządu krajowego. P. Mises przyłącza się do tój protestacyi i żąda, aby izba wyrzekła równouprawnienie chrześcijańskiego i żydowskiego stanu kupieckiego.

Izba bierze sprawozdanie o wyborze przełożonych stanu kupieckiego do wiadomości i uchwała kwestyę wcielenia żydowskich kupców do gremium odroczyć, póki się do tego powód niewydarzy.

8) Nizszo-austryackie stowarzyszenie przemysłowych w Wiedniu uprasza o uzupełnienie wykazu kupców miasta Lwowa, księgi adresów, niemniej o wciągnięcie do tego wykazu znaczniejszych rzemieślników stolicy. Nareszcie zaprasza do subskrypcyi na wyjść mające księgi adresów po 4 złr. m. k.

Izba postanawia zbiór tych materiałów przez tutejsze gremia i sekcję przemysłową uskutecznić.

Louis De Lens, sekretarz.

(Litogr. „koresp. austr.“ o nowo utworzonej pożyczce dla finansów państwa.)

**Wiedeń, 8. września.** Ponieważ wczoraj była niedziela, niemożna przeto jeszcze było obserwować wpływu jakoby wywarła nowo utworzona pożyczka subskrypcyjna w świecie handlowym. Dziś jest uroczyste święto katolickie. Musimy przeto czekać dnia jutrzejszego, aby ocenić pierwsze właściwe wrażenia nowej operacji na owe gro-na, na które najsamprzód działać musi.

Opinia wielkiej publiczności jest powszechnie i niewątpliwie pomyslna. Wszędzie uznane są korzyści, któreśmy w wczorajszym numerze dziennika naszego pospiesznie skreślili. Nietylko sobie życzymy, ale i spodziewamy się z wszelką pewnością, że się dążność do udziału w krótkim czasie daleko rozszerzy. Liczymy przytem nietylko na znaczne korzyści, wynikające bezpośrednio z warunków pożyczki i zdolne w każdej mierze zachęcić spekulację, leczymy jeszcze więcej na jasną wyrozumiałość wszystkich posiadających, że za pomocą uporządkowania finansów państwa także i ich reszta majątku ustali się i zabezpieczy, że przeto roztropność nakazuje każdemu posiadającemu, aby część swego majątku użył na przyczynienie się do obecnej pożyczki, przezco nietylko osiągnie bezpośredni zysk giełdowy, ale oprócz tego jeszcze skonsolidowanie pozostałej części swego majątku.

Administracja finansów uczyniła pożyczkę także i dla mniejszych kapitalistów przystępną. — Mniejsze martwe sumy obywateli i gmin dadzą się z łatwością przy należytem wspólnem działaniu przyzbierać do sumy 1000 złr. i ulokować się z korzyścią dla obywatela równie jak i dla państwa. Każdy może przeto bezpośrednio mieć udział i niepotrzebuje innym odstępywać części zysku.

Pokładamy wielką wartość w udziale prywatnych i gmin, chociażby sumy przez nich subskrybowane niebyły wielkie, ponieważ udział ten dowodzi zaufanie obywateli i ich zdanie, że nierozłącznie jest spojony interes prywatny z powszechnym.

Program pożyczki zawiera kilka postanowień o kursach wekslowych, skalę itp., które nieobebranym ze sprawami giełdowymi mniej będą zrozumiałe. Ale te postanowienia tyczą się głównie tylko cudzoziemców i tych którzy srebrem wpłacają.

Dla tych, którzy w kraju w walucie bankowej wpłacają, są postanowienia bardzo pojedyncze. Płacą oni bowiem za jedną obligację długu państwa na 100 złr. jeżeli do 16. b. m. subskrybują, tylko 93 złr., a jeżeli 50,000 złr. subskrybują albo uzbierają, tylko 92½ złr. w banknotach lub innych pieniądzach papierowych. Ci zaś co po 16. b. m. subskrybują, muszą o 1 procent więcej płacić. Pożyczka ta zniży bardzo albo zupełnie znieśie agio od srebra. Ostrożni, którzy zawsze jeszcze cwancygiery trzymają w zamknięciu i zupełnie zapominać się zdają, ile procentu już na nich traca, mają przeto teraz jeszcze sposobność użyć je z korzyścią. Przytoczony w §. 10. kurs wekslowy na Augsburg pokazuje im, jaką lażę państwo zezwala, chociaż agio od srebra na giełdzie jak się spodziewać, daleko będzie niższe.

Z pomiędzy szczegółowych postanowień tej pożyczki należy jeszcze dwie osobliwie zalecić uwadze publiczności finansowej. Przyjmuje się mianowicie zapadłe kupony austriackich obligacji długu państwa niasto waluty bankowej, albo niasto brzęczącej monety, w miarę jak płatne są walutą bankową albo gotówką. To postanowienie przysłuży tym, którzy w znacznej ilości posiadają austriackie papiery państwa.

Oprócz tego rozporządzono, co jeszcze osobnem ogłoszeniem bliżej ma być oznaczone, że prowizye od obligacji długu państwa seryi B., które właściwie płatne są w Sztutgardzie, Frankfurcie nad Menem, Amsterdamie, Brukseli, Antwerpii, Paryżu, Berlinie, Hamburgu i Wrocławiu w pieniądzech tam kursujących, także i w Wiedniu i na innych miejscach w kraju mogą być pobierane. Tym sposobem ułatwia się krajowcom konkurencya przy obligacjach seryi w mowie będącej.

Co do stypulowanych terminów wpłaty zasługuje jeszcze to na szczególną uwagę, że te termina oznaczone są z staraniem uwzględnieniem przyjętych zwykle w obrocie wekslowym terminów wypłaty mianowicie 31. grudnia, 31. marca, 31. maja i 31. lipca. Według tego wpłaty kwartalne nieplacą się w tych terminach, lecz zawsze 14 dni prędzej albo później.

(Ustęp z artykułu Gazety Wiedeńskiej objaśniającego nową pożyczkę.)

**Wiedeń, 9. września.** Gazeta Wiedeńska zawiera dziś w części nieurzędowej artykuł objaśniający nowo utworzoną pożyczkę państwa, który między innymi także bardzo trafnie zbija z wielu stron czynnione zarzuty względem uznania podwójnego kursu ze strony państwa. Podajemy niniejszém odnoszący się do tego przedmiotu ustęp:

„Nim jeszcze dokładnie znane były warunki pożyczki, uczyniło kilka głosów uwagę, że administracja państwa wydając dwa różne rodzaje obligacji długu państwa i ustanawiając skalę do wpłaty w brzęczącej monecie według kursu wekslowego, niepowinna uznawać różnicy wartości między pieniądźmi papierowymi a brzęcząca moneta. Ta różnica jest teraz faktem i to właśnie tym faktem, którego uchylenie jest głównym celem zamierzonej operacji kredytowej. Byłoby w samej rzeczy środek dziwnego rodzaju, któryby właśnie chybił celu do którego zmierza, wystawiając to jako rzecz osiągniętą, co właśnie przez ów środek ma się osiągnąć. Rząd austriacki uznając potrzebę i wielką ważność celu, do którego stale i niezmiennie dążyć zamysła, niewaha się oznaczyć go jasno i otwarcie, równie jak i środki których chce użyć. Niewaha się wymienić wyraźnie i szczerze to złe, od którego jak najspieszniej chce uwolnić państwo i

wszystkich jego mieszkańców. Otwierając publiczną subskrypcyę, w której każdy tak bogaty jak i najmniej zamożny udział mieć może, kładzie przyspieszenie powrotu uporządkowanych stosunków w obiegu pieniężnym w ręce tych, którzy najsamprzód ciągnąć będą korzyść z tego postanowienia.“

— Już dziś zgłosiło się wiele subskrybentów na nową pożyczkę. Giełda była bardzo ożywiona, ale papiery trzymały się w dawniejszych kursach, a srebro notowano po 18—18½.

(Ogłoszenie banku narodowego.)

**Wiedeń, 9. września.** Dzisiejsza Gazeta Wiedeńska zawiera następujące ogłoszenie banku narodowego:

Według wydanego na dniu 7. września 1851 LVI. zeszytu dziennika ustaw państwa zawiera objęte w Nr. 202. rozporządzenie wysokiego ministerium finansów z dnia 1. września 1851 względem otwarcia pożyczki dla c. k. austriackich finansów w §. 10. dla tych którzy kaucyę, wpłatę na tę pożyczkę, albo oznaczoną w piątym ustępie tego rozporządzenia nadpłatę chcą uiścić w brzęczącej monecie, ustanowienie miary na kwotę, która niasto w austriackiej bankowej walucie, w brzęczącej monecie wpłaconą być ma, na każdy bowiem pojedynczy miesiąc począwszy od września 1851 aż do końca września 1852 przepisany jest wyraźnie i numerycznie pewny kurs.

Według §. 12. postanowień wydanych przez wysokie ministerium finansów względem otwarcia tej nowej pożyczki państwa wymieniona jest kwota, którą płacić muszą uczestnicy pożyczki jako jej cenę, w austriackiej walucie bankowej.

Zostawiono jednak uczestnikom do woli wpłacać pojedyncze raty albo w pieniądźkach papierowych albo w monecie srebrnej według postanowionej na srebro skali; wszakże niewolno podzielać pojedynczej raty w ten sposób aby jedną część jej płacono w pieniądźkach papierowych, a drugą w srebrnej monecie. Przeto jednak niema być wyłączone uiszczenie kwot wyrównawczych w walucie bankowej.

Aby więc w duchu tych rozporządzeń postępować, przy wpłatach zaś w brzęczącej monecie unikać ułamków, tym sposobem upojednaczyć manipulację kasową i obrachunki tak, iżby się w szczególności i w ogóle dokładnie zgadzały, tudzież aby tym sposobem prędko strony zaspokoić, postanowiło wysokie ministerium finansów dla wszystkich wpłat w brzęczącej monecie odnoszących się do nowo otwartej pożyczki, że od ogólnej kwoty zredukowanej na podstawie pomienionych dwóch paragrafów na srebrną monetę, owa su na w srebrnej monecie ma być wyplacona, która się przez 50 da podzielić, kwota zaś uzupełniająca płaconą być ma w walucie bankowej. Jeżeli więc np. płaconą być ma rata 1000 złr. waluty bankowej, a strona sobie życzy zapłacić w monecie brzęczącej, natedy musi 850 złr. wpłacić w monecie brzęczącej, którato kwota w wrześniu 1851 według kursu 117 reprezentuje 994 złr. 30 kr. w walucie bankowej, przeto jeszcze w walucie bankowej 5 złr. 30 kr. do uzupełnienia całej raty w sumie 1000 złr. w walucie bankowej dopłacić należy.

Wiedeń, 8. września 1851.

(Przybycie Jej Mości królowej Pruskiej i Jej cesarzewicz. Mości Arcyksiężny Zofii do Wiednia. — Wiadomości potoczne.)

**Wiedeń, 8. września.** Jej Mość królowa Pruska i Jej cesarzewicz. królewska Mość Arcyksiężna Zofia zawięły tu dziś o pół do piątej popołudniu osobnym paropływem z Linc. Paropływ ozdobiony był świetnie pruskiemi i austriackiemi banderami, a pokład, na którym się znajdowały dostojne Podrózne w czasie przybycia w kwiecisty ogród zamieniony. Cesarz Jego Mość przybył na powitanie wysokiego Gościa Swojej najdoszajniejszej Matki, i pospieszyl zaraz po wylądowaniu na pokład okrętu. Na brzegu byli zgromadzeni duchowieństwo pobliskiego klasztoru Klosterneuburg, urzędnicy i starszyzna gminy z Nussdorf. I na brzegu i na gmachu agencji powiewały pruskie i austriackie chorągwie. Gmina z Nussdorf wzniosła na gościńcu gustowną tryumfalną bramę z kwiatów. W czasie wylądowania salutował okręt dostojnych swych pasażerów pełnym ła-dunkiem.

— Krakowskiemu uniwersytetowi zapisała zmarła hrabina Skotnicka zbiór obrazów, rycin i starodawnych naczyn pod warunkiem, aby ten uniwersytet założył na wieczne czasy dla utalentowanych uczniów akademii malarskiej roczne stypendyum 1000 złr. na ich wykształcenie we Włoszech. Jednakże ponieważ kroki, przedsięwzięte do odebrania tego legatu wywiodły zmniejszony stan inwentarza, a zlustrowanie reszty od wysłanego przez wysokie ministerium oświecenia znawcy rzeczy okazało, że przyjęcie tego legatu pod dotrzymaniem przepisane go warunku niebyłoby pożądaną akwizycyą dla Krakowskiego uniwersytetu, przeto odmówiono przyjęcie. Aby jednak ile możności przyczynić się do wzrostu Krakowskiej szkoły malarskiej i dalszego wydoskonalenia utalentowanych uczniów, uregulowano istniejący już instytut pensyi na podróże do akademii zagranicznych i dla utalentowanych uczniów przyzwolono dwa roczne stypendya na czas dwuletni, a jako akademie, w których młodzi artyści swoje studia dalej kontynuować mogą, wyznaczono akademie w Wiedniu, Mnichowie, Dreźnie, Berlinie i w Dusseldorf.

— Nieszczęśliwi mieszkańcy w *Stagno piccolo* żyją w ciągłej obawie. Trzęsienie ziemi ponawia się tam ustawicznie. 19go, 20go, 22go i 23go sierpnia r. b. doznano znów trzęsienia ziemi, które jednak przeminęło bez żadnej dalszej kłeski.

— W urzędzie telegraficznym oddano dzisiaj wielką ilość depeszy prywatnych i wszystkie jak się zdaje w przedmiocie ogłoszo-

nęj nowęj pożyczki. Przedłożenie do subskrypcji na tę pożyczkę nastąpiło wszędzie równocześnie, a mianowicie dnia wczorajszego (7. b. m.), tak zagranicą w oznaczonych miejscach handlowych, jakoteż i w stołecznych miastach krajów koronnych, z kąd poczęści już z dzisiejszą pocztą nadeszły gazety zawierające obwieszczenie w tej mierze.

— Ze strony ministerjum handlu ponowiono rozporządzenie względem przyspieszenia regulacji rzeki Cisy, i można się już spodziewać, że ta trudna wprawdzie lecz wielce pożyteczna praca w niezbyt długim czasie będzie ukończona. (L. k. a.)

(Jego ces. Mość spodziewany w lomb.-wen. królestwie.)

**Medyolan, 5. września.** *Gazeta di Milano* donosi: Według najnowszych wiadomości odwiedził ma J. M. Cesarz włoskie prowincje austriackiej monarchji. Jego ces. Mość udaje się w tę podróż na Wenecję, 14go raczy zjechać do Werony, gdzie zaszczyli obecnością swoją manewry skoncentrowanych tam wojsk austriackich, a następnie zwiedzi Mantuę, Peschiera i inne ważniejsze punkta jeziora „di Garda“.

21go odbyć ma J. M. Cesarz dalszą podróż do Monzy, będzie na manewrach wojsk rozłożonych w Medyolanie i w najbliższych tego miasta okolicach, i w końcu zwiedzi jeziora „di Como“ i „Lago maggiore“.

Powrót J. M. Cesarza do stolicy nastąpi jak się zdaje 5go października. (W. Z.)

(Spustoszenia przez wezbranie wód w królestwie lombardzko-weneckim.)

— Dla deszczów nawalnych przy końcu lipca r. b. wezbrały nagle górne potoki w niektórych okolicach delegacji *Vicenza* a szczególnie w dystrykcie *Asiago*, i mocnym wylewem wyrządziły okropne spustoszenia. Potoki te wystąpiwszy z swych brzegów zalały wieś, zburzyły pomieszkania i spustoszyły na kilkumilowej przestrzeni uprawione ogrody i pozasiewane pola, zarzuciwszy je namulę i szczątkami zgruchotanych domów, mostów i gruzem. Szczególnie wysiliła się burza i nawalnica z przerwanych chmur w Valstagne, którą wieś zasypały głazy z gór się tłoczące prawie zupełnie; wody uniosły z sobą 41 domów mieszkalnych i większa część bydła, 4 osób utraciło przytem życie, a 60 rodzin cały swój majątek, zostawszy w górach bez żadnego przytułku. Na przedstawienie cywilnego i wojskowego gubernatora lombardzko-weneckiego królestwa, p. feldmarszałka hrabi Radetzkiego, widział się pan minister spraw wewnętrznych być spowodowany do zezwolenia w całej monarchji na składki dla poszkodowanych. Wszystkie więc zwierzchności otrzymały upoważnienie do dalszych na ręce p. FM. hrabi Radetzkiego przesłań darów wpływających. (Lit. kor. austr.)

(Kurs wiedeński z 10. września 1851.)

Obligacje długu państwa 5% — 93<sup>7</sup>/<sub>8</sub>; 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub>% — 82<sup>15</sup>/<sub>16</sub>; 4% — 73<sup>3</sup>/<sub>4</sub> 4% z r. 1850 —; 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub>% —; wylotowane 3% 56. Losy z r. 1834 —; z roku 1839 305<sup>5</sup>/<sub>16</sub>. Więd. miejsko bank. 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub>% —. Akcje bankowe 1248. Akcje kolei północ. 1518<sup>3</sup>/<sub>4</sub>. Głognickiej kolei żelaznej —. Odenburskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. 550<sup>1</sup>/<sub>2</sub>. Lloyd —.

## Portugalia.

(Proces ministra finansów. — Wiadomości potoczne.)

**Lizbona, 29. sierpnia.** Minister finansów p. Ferraro został dekretem królewskim na tak długo usunięty od urzędu, dopokąd nieoczyści się z wniesionego przeciw niemu zaskarżenia o przedajność. Sprawa ta została już wytoczona, a w Lizbonie są wszyscy tego zdania, iż minister będzie umiał się obronić i niezwłocznie wstąpi nazad do gabinetu.

W Porto grasuje żółta febra. Tegoroczne winobranie w Portugalii nieobiecuje bardzo obfitego plonu. (G. Pr.)

## Hyszpania.

(Kartel z Sardynią. — Złe zbiory w Andaluzji. — Rozboje.)

**Madryt, 23. sierpnia.** Nasz rząd zawarł pod d. 30. czerwca z sardyńskim rządem kartel względem wzajemnego wykonania wszystkich wyroków w zwyczajnych procesach cywilnych i handlowych.

— Z Andaluzji nadchodzą najsmutniejsze doniesienia o złych zbiorach wina, oliwy i zboża, gdyż wszystko zeszło. Oliwę płacą po 55 realów aroba; wino, które zresztą najwięcej 5 realów kosztuje, płacą po 10 do 12 aroba. Wszystkie prowincje południowe utyskują na nadzwyczajną posuchę. Wszędzie odbywają się nabożne pielgrzymki dla wyblągania deszczu.

— Ze wszystkich stron królestwa nadchodzą wiadomości o rozbojach, wykonanych zbrojną ręką na publicznych gościach. Nawet w większych miastach, jako w Walladolid, Saragossa i t. d. wpadają zbrojcy wśród białego dnia do domów i wymuszają od mieszkańców pieniądze, i tak niedawno wymusili od pewnego kupca w Walladolid 14,000 dolarów. Zaprowadzona policja bezpieczeństwa nie jest w stanie poskromić te bezprawia, bo jej na odwadze i czynności zbywa. Wszystkie więzienia aczkolwiek przepełnione, nieodstraszają złoczyńców, gdyż tam mogą wyleżeć się do woli. Gdyby ich użyto do robót publicznych, a mianowicie do zaniedbanej budowy kolei żelaznych, natenczas wkrótce zmniejszyłaby się liczba złoczyńców; bo wyjąwszy kilka prowincji, niczego bardziej nie unika Hiszpan, jak cielesnego natężenia i regularnej pracy. (Reichstg.)

## Anglia.

(Niektóre szczegóły o administracji więzień angielskich.)

**Londyn, 3. września.** Dyrekcyje więzień w Pentonville, Mill-

bank, Parkhurst i Portland ogłosiły roczne sprawozdanie. Czytamy w niem niektóre ważne podania o wewnętrznej administracji:

Zbrodniarze skazani na deportację, nim odjadą do kolonii, podlegają w ojczytych więzieniach podwójnemu regulaminowi, którego zamiarem jest przyzwyczaić ich do pewnej karności, poczem na koloniach można im przyzwolić pewien stopień wolności. Metodę tę wykonywują już od dwóch lat, i spodziewają się po niej jak najlepszych rezultatów. Cały peryod reformy dzieli się na dwa stadya: pierwsze stadyum przechodzi aresztant w Millbank, drugie w Pentonville. Millbank jest więzienie samotne; tam starają się moralnym postępowaniem i nauką stopniami wyprowadzić aresztanta z jego obłądki i zaszczylić w nim lepszy sposób myślenia; w Pentonville zaprowadzają praktycznie proces reformy i poddają doświadczeniu; potem dostaje się więzień do kolonii, gdzie przez postępowanie swoje wolność uzyskać może.

Zatrudnienie aresztantów w ogóle jest odpowiednie; pobierają naukę w ręcznych robotach, rzemiosłach i t. d., a gdzie niegdzie także w czytaniu i pisanju.

W roku 1850 liczono w Pentonville 1223 aresztantów.

Aresztanci w Portland, których używają do robót publicznych, muszą odsiedzieć 12 miesięcy w osobnym więzieniu.

Dzienny porządek aresztanta uregulowany jest jak następuje:

O piątej godzinie muszą wstawać i mają 3 kwadransy czasu do posprzątania swej celi. Śniadanie trwa 30 minut; następne 35 minut są poświęcone modlitwie. Poczem każdy idzie do swej roboty, która trwa 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> godziny. O dwudziestej minucie po jedenastej godzinie jedzą obiad, do którego ze względu sanitarnego jedną godzinę pozwolono. Potem pracują znowu przez 6 godzin nieprzerwanie aż do wieczery. Następnie spólnie czytają, modlą się, uczą i t. d.; pół godziny przed spaniem obracają na czyszczenie odzieży i ohuwia; o dziesiątej minucie po godzinie ósmej, powraca każdy do swojego więzienia. (Br. Zg.)

## Francya.

(Bliższe szczegóły o odkrytym spisku. — Posiedzenie komisji nieustającej.)

**Paryż, 4. września.** Wielkie sprzysiężenie, które tu odkryto, zajmuje w wysokim stopniu powszechną uwagę. Przyaresztowano już przeszło 200 osób, a wiele rozkazów aresztacji jeszcze niewykonano. Wszystkich więźniów odwieziono do więzienia Magas. Oprócz tego zabrała policja przy tej sposobności papiery, jak się zdaje, bardzo ważne, zawierają bowiem jak słyhać jasne dowody o znacznym rozszerzeniu spisku, który zmierzał do powszechnej rewolucji. W znacznej liczbie aresztowanych są cudzoziemcy, osobliwie Niemcy, których poaresztowano w pewnych kawiarniach, na zwykłych schadzkach. Ale słyhać także, że znane a poczęści znakomite osoby w kraju bardzo skompromitowane są przy tém zbrodniczym przedsiębiorstwie i mają być przyaresztowane; a *Messenger de l'Assemblée* donosi, że nawet kilku reprezentantów uznało za rzecz potrzebną, spieszną ucieczką schronić się przed ściganiem władzy.

Przywieziono tu dziś w nocy kilka osób aresztowanych w departamentach, i stawiono ich dziś rano przed sędzią indagacyjnym. — Aresztacje w Paryżu trwają jeszcze dzisiaj. Część załogi paryskiej jest skonsygnowana.

Na wczorajszym posiedzeniu „komisji nieustającej“ rozprawiano wyłącznie o odkryciu wielkiego spisku. Jakkolwiek się członkowie tej komisji zobowiązali, zachować do niejakiego czasu tajemnicę o dyskusjach nad tym przedmiotem, słyhać jednak, że obwiniano rząd angielski, iż zostawia zupełną wolność wychodźcom politycznym w ich rewolucyjnych agitacjach, i tym sposobem wspiera zbrodnicze zamachy.

Komisja nieustająca odroczyła się według najnowszych wiadomości aż do 18. b. m.

Mówią tu o wielkiej trwodze, jaka opanowała montaniardów, będących członkami tak zwanęj komisji nadzorczej, gdy się rozeszła wiadomość o odkryciu daleko rozgałęzionego spisku. Spodziewać się, że zaprzestaną odtąd mieć nadzór nad prawnie postanowioną władzą, jaką jest komisja nieustająca.

Dziennik *Journal de Débats* zawiera następujące szczegóły: „Zdaje się, że władza od niejakiego czasu wiedziała o dwóch tajnych towarzystwach, uorganizowanych w Paryżu, z których jedno przyjęło nazwę „komitetu niemieckiego“. Te towarzystwa złożone z Francuzów i cudzoziemców zostawały w korespondencji z europejskim komitetem w Londynie i z niemieckim centralnym komitetem loundyńskim. Obadwa te komitety składają się, jak wiadomo, z wychodźców wszystkich narodów. Śledząc ich kroki bardzo czynnie, dowiedziano się, że niedawno obadwa komitety wysłały do Paryża emisariusza z instrukcjami dla tych dwóch nowych towarzystw już zupełnie uorganizowanych, niedługo potem odjechał jeden z głównych organizatorów, który oddawna z jednym z szefów europejskiego komitetu centralnego zostawał w związku, do Londynu, z kąd powrócił z nowemi instrukcjami i z hasłem komitetu. Zdaje się oraz, że te komitety oprócz związków z zagranicą utrzymywały związki w kilku departamentach.“ (P. Z.)

(Depesza telegraficzna.)

**Paryż, 5. września.** Rady jeneralne departamentu Finistere i Jura głosowały podobnie za rewizją, a więc dotychczas 76 rad oświadczyło się za rewizją. — Nadzorcza komisja góry bojąc się aresztacji, odbywała wczoraj posiedzenie w jednym z biur narodowego zgromadzenia, ale jenerał le Flo i jeden z wiceprezydentów

wydalili ją ztamtąd. — Uwagę publiczną zajmują wyłącznie aresztacy z przyczyny odkrytego wielkiego spisku, który po wszystkich europejskich stolicach jest rozgałęziony a z Londynu kierowany. (P.Z.)

**Niemce.**

(Spodziewane przybycie Jego Mości Króla Prus.)

**Drezdno, 5. września.** Jak słyhać udał się Jego Mość Król dziś popołudniu z Pillnitz przez Pirna do Bodenbach dla przyjęcia tam Jego Mości króla Prus, który powracając z Ischl wyjechał dziś zrana z Tabor. Z Pragi miał wyjechać o godzinie 2iej z południa, a wieczorem oczekują Go w Pillnitz. Jutro zrana uda się Jego król. Mość w dalszą podróż do Szlązka.

(Ugoda między Hanowerem i Portugalia.)

**Hanower, 4. września.** Pomiędzy tutejszym i król. portugalskim rządem została zawarta ugoda, podług której będą obustronne okręta w zatokach obudwu państw podlegać jednakowym przepisom pod względem opłaty należytości portowej.

(Plan Notablów względem uorganizowania monarchyi duńskiej.)

**Kiel, 4. września.** Tutejszy dziennik *Korespondenz-Blatt* ogłasza następujący dokument tyczący się zgromadzenia notablów w Flensburgu:

W nadziei, że wspólne następstwo tronu we wszystkich częściach kraju w sposób zabezpieczający interesa poddanych z uwzględnieniem pretensyi uprawnionych agnatów, — przywrócony zostanie, pozwalają sobie podpisani notable holsztyńscy zaproponować następujący plan organizacyi monarchyi duńskiej:

§. 1. Monarchya duńska stanowi całość, jeżeli wszystkie części jej mają jednego księcia panującego, wspólne następstwo tronu i wspólna reprezentacyę dyplomatyczną i konsularną.

§. 2. Monarchya składa się z królestwa Danii, księstwa Szlezwigu, księstwa Holsztynu i księstwa Lauenburga.

§. 3. Księstwa Holsztyn i Lauenburg pozostają częściami związku niemieckiego. Księstwo Szlezwig zatrzymuje dotychczasową samoistność swoją.

§. 4. Księstwom Szlezwig i Holsztyn pozostawia się dotychczasową wspólność administracyi i jurysdykcyi. Obydwa księstwa zatem mają wspólną najwyższą reprezentacyę przy panującym księciu i wspólną władzę wyższą w administracyi i sądownictwie.

§. 5. Obydwom narodowościom księstwa Szlezwigu przyznaje się zupełne równouprawnienie a za podstawę pod względem języka kościelnego i szkolnego ma służyć dla nich status quo od 1go stycznia 1848.

§. 6. Każde księstwo obowiązane jest pokrywać stosunkową część kosztów łożonych na wspólne potrzeby monarchyi.

§. 7. Zaprowadzenie ile możności jednakowego systemu ceł, poczty, monet, handlu i żeglugi dla całej monarchyi pozostawia się do decyzji wszystkich reprezentacyi krajowych za pośrednictwem i przyzwoleniem panującego.

§. 8. Cała armia monarchyi zostaje pod rozkazami jednego władcy i pod wspólnym zarządem głównym, który we względzie pojedynczych oddziałów armii jest odpowiedzialny duńskiemu sejmowi państwa i sejmom krajowym księstw. Wojska holsztyńskie i Lauenburgskie stanowią niemiecki kontyngens związkowy, w którym tylko Niemcy mogą być umieszczani. Również stanowią wojska księstwa Szlezwigu osobny oddział, dla którego mają być ułożone bliższe postanowienia ku zabezpieczeniu obydwóch narodowości pod względem służby i zwyczajnych miejsc załogowych w czasie spokoju.

§. 9. Jak dalece dług państwa i aktywa jego mają być wspólnemi dla wszystkich części monarchyi i w jaki sposób mają być rozłożone na nie, pozostawia się do bliższej decyzji.

§. 10. Niniejszy plan organizacyi przedkłada się do ocenienia zgromadzeniem stanów wszystkich części monarchyi.

Baudissin. A. Moltke. Rantzau. Th. Remecke. Scharmer. Wiese.

(G. Pr.)

**Prusy.**

(Księżna Orleańska w Koblencyi. — Wiadomości potoczne.)

**Koblencya, 3. września.** Wczoraj po południu około 5tej godziny przybyła tu księżna Orleańska z dwoma swymi synami, z hrabią Paryża i księciem Chartres, na paropływie z Kolonii, i zabawi kilka dni w tem mieście. Księżna pruska witała dostojnych gości zaraz przy moście gdzie wylądowali, i towarzyszyła im następnie do król. zamku rezydencyonalnego. Pomiędzy innemi znakomitościami znajduje się tutaj w tej chwili także i księżna Holsztein-Glücksburg, rozwiedziona małżonka króla duńskiego. — Na dzisiejsze wybory deputowanych stanu rycerskiego na sejm nasz prowincjonalny, zjechała się wczoraj znaczna liczba członków tego stanu, i odbyto już przygotowawczą naradę. — O samych wyborach nie ma nic jeszcze pewnego.

Goście kąpielowi opuszczają kąpiele dla niepogody, i wracają do domu. Szczególnie nastąpiło to w Ems, gdzie panuje nerwowa gorączka i kilka już osób tej chorobie uległo.

(Pr. Z.)

(Kurs giełdy berlińskiej z 7. września.)

Dobrowolna pożyczka 5% — 106<sup>1</sup>/<sub>2</sub>. 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub>% z r. 1850 — 104<sup>1</sup>/<sub>4</sub> l. Obligacye długu państwa 88<sup>3</sup>/<sub>4</sub>. Akcyje bank. 98<sup>3</sup>/<sub>4</sub> l. Frydrychsдоры 13<sup>1</sup>/<sub>12</sub>. Inne złoto za 5 tal. 8<sup>7</sup>/<sub>8</sub>. Austr. banknoty —.

**Tureya.**

(Depesza telegraficzna.)

**Konstantynopol, 30. sierpnia.** Minister marynarki Sulejman Basza otrzymał dymisyę, lecz został i nadal członkiem rady ministeryalnej bez portfeuilu. Następcą jego mianowano *Mehmeda Alego Baszę*. Również mianowano dotychczasowego ministra skarbu, *Haled Effendego*, dyrektorem publicznych zakładów dobroczynności, a *Nafisa Baszę*, który potąd urząd ten piastował, ministrem finansów. *Ali Bej*, 19 letni syn wielkiego wezyra otrzymał godność baszy, i zaślubia się z 11-letnią córką sułtana.

Amerykańska fregata *Missisipi* zawinęła tutaj dnia dzisiejszego. Upewniano stanowczo, że paropływ ten zabrać ma ze sobą *Kossutha* wraz z jego towarzyszymi, i przewieźć do państw zjednoczonych północnej Ameryki. (L. k. a.)

**Wiadomości handlowe.**

(Ceny targowe Lwowskie z 12. września.)

**Lwów, 12. września.** Dziś płacono na naszym targu za korzec pszenicy 17r.26k.; żyta 11r.37k.; jęczmienia 8r.30k.; owsa 5r.45k.; hreczki 11r.41k.; kartofli 7r.18k.; — cetnar siana kosztował 3r.20k.; okłotów 2r.17k.; — kwartę krup jęczmiennych sprzedawano po 10k., hreczanych po 15k.; mąki pszennej po 13k., żytniej po 11k. w. w. Reszta drobiazgowej sprzedaży jakoteż ceny opału bez odmiany.

(Ceny targowe w obwodzie Bocheńskim.)

**Bochnia, 5. września.** Według doniesień handlowych sprzedawano w sierpniu na targach w Bochni, Wieliczce, Wojniczu i Brzesku w przecięciu korzec pszenicy po 18r.40k.—17r.55k.—20r.—16r.; żyta 13r.37k.—13r.47k.—15r.7k.—14r.; jęczmienia 9r.55k.—9r.15k.—10r.50k.—12r.30k.; owsa 6r.30k.—5r.25k.—7r.40k.—7r.; hreczki tylko w Wojniczu 11r.40k.; ziemniaków 5r.30k.—0—5r.50k.—5r.30k. Cetnar siana kosztował 3r.—0—2r.55k.—0; nasienia konicza tylko w Bochni 50r. Sag drzewa twardego 18r.45k.—17r.20k.—20r.—13r., miękkiego 13r.30k.—15r.—15r.50k.—12r.30k. Za funt mięsa wołowego płacono 11k.—11k.—10k.—10k. i za garniec okowity 4r.30k.—3r.30k.—4r.—4r. w. w. Kukurudzy i wełny nie było w handlu.

**Kurs lwowski.**

Dnia 13. września.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski . . . . . mon. h.	5	24	5	28
Dukat cesarski . . . . . " "	5	29	5	34
Półimperyal zł. rosyjski . . . . . " "	9	28	9	32
Rubel śr. rosyjski . . . . . " "	1	50	1	51
Talar pruski . . . . . " "	1	43	1	45
Polski kurant i pięciozłotówk. . . . . " "	1	21	1	22
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr. . . . . " "	85	40	86	5

(Kurs wekslowy wiedeński z 9. września.)

Amsterdam 164<sup>1</sup>/<sub>2</sub> l. 2. m. Augsburg 119 l. uso. Frankfurt 118 l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg 174<sup>1</sup>/<sub>2</sub> l. 2. m. Liwurna 116 p. 2. m. Londyn 11.39. l. 2. m. Medyolan 118<sup>1</sup>/<sub>2</sub> l. Marsylia 139<sup>1</sup>/<sub>2</sub> p. Paryż 139<sup>1</sup>/<sub>2</sub> l. Lyon —. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —.

**Przyjechali do Lwowa.**

Dnia 12. września.

Hr. Skarbek Alfred, z Trembowli. — Hr. Karnicki Roman, z Popiela. — PP. Micewski Edward, z Tuczępów. — Udrycki Adolf, z Choronowa. — Smarzewski Nikodem, z Artasowa. — Listowski Józef, z Kontów. — Pierzchała Ignacy, z Uszkowic.

**Wyjechali ze Lwowa.**

Dnia 12. września.

Książę Radziwiłł Wilhelm, do Bartatowa. — Hr. Baworowski Włodzimierz, do Mikuliniec. — Hr. Gołuchowski Artur, do Łosiacza. — PP. Praweckki Eustachy, do Ostrowa. — Chyliński Marian, do Rakowy. — Malczewski Stanisław, do Cześniak. — Korytowski Rafał, do Tarnopola. — Micewski Edward, do Żółkwi. — Grocholski Izidor, do Gajów.

**Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.**

Dnia 10. września.

Pora	Barometr wmierze-wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god.zr.	28 3 3	+ 5°	+ 8°	połu.-wschodni	pochm.
2 god.pp.	28 2 11	+ 8°	+ 5°	póln.-zachodni	"
10 g. w.	28 2 1	+ 5,5°		—	"

**TEATR.**

Dziś: opera niem. „Joseph und seine Brüder.“

Do dzisiejszej Gazety dołączony jest Dodatek Tygodniowy Nr. 37.